Ulkoministeriö NEUVOSTORAPORTTI UM2019-00209

TUO-10 Kuosmanen Marja(UM), Selin Sanna

28.02.2019

Asia
EU:n epävirallinen kauppaministerikokous Bukarestissa 21.-22.2.2019

Kokous
21.02.2019 - 22.02.2019

WTO:n uudistus ja neuvottelut: KOM:n työ sai jäsenmailta laajan tuen. WTO:n kriisi on todellinen. Riitojenratkaisun valituselimen tilanteen ratkaisu säilyy prioriteettina. EU jatkaa uudistustyötä aktiivisesti eri foorumeilla: kolmikantayhteistyössä, kahdenvälisesti Kiinan kanssa, dialogissa Yhdysvaltojen kanssa ja Australian vetämässä ryhmässä. Yhdysvaltojen sitoutumisesta uudistustyöhön ei ole kuitenkaan vielä merkkejä.

EU–Yhdysvallat kauppasuhteet: ministerit vaihtoivat näkemyksiä neuvottelumandaateista koskien sopimusneuvottelujen aloittamista teollisuustuotteiden tulleissa ja vaatimustenmukaisuudessa. Keskusteluissa keskityttiin kolmeen poliittiseen kysymykseen: neuvottelumandaattien suhde keskeytyneisiin TTIP-neuvotteluihin, kalastustuotteiden sisällyttäminen teollisuustuotteita koskeviin neuvotteluihin WTO-sääntöjen mukaisesti ja mandaattien hyväksymisen aikataulu. Mandaattiehdotusten nopea hyväksyntä sai laajaa tukea, mutta epävirallisen kokouksen takia ministerit eivät tehneet asiassa päätöksiä.

Lounaalla ministerit saivat katsauksen käynnissä oleviin kauppa- ja investointisopimusneuvotteluihin sekä kehitysmaille suunnatun EBA-tullietuusohjelman ajankohtaisesta tilanteesta.

1. WTO:n uudistus ja neuvottelut

Komissio (kauppakomissaari Malmström) totesi WTO:n tilanteen jatkuvan huolestuttavana. Yhdysvaltojen ja Kiinan väliset jännitteet sekä merkantilistiset ja yksipuoliset toimet syventävät kriisiä. EU on ollut aktiivinen ja pöydännyt useita erilaisia uudistusehdotuksia. Jonkin verran edistystä on saavutettu, mutta yleiskuva on synkkä. G20-ministerikokouksessa Buenos Airesissa ja Davosin miniministerikokouksessa todettiin WTO:n uudistustarve, mutta yhteistä näkemystä etenemisestä ei saavutettu. Yhdysvallat ei ole osittanut sitoutumista uudistusprosessiin. Riitojenratkaisun valituselimen tilanteen ratkaisu säilyy EU:n prioriteettina. Kolmikantayhteistyö EU-Yhdysvallat-Japani on tärkeä foorumi edistää sääntöuudistustyötä. EU yrittää sitouttaa Kiinaa keskusteluihin kahdenvälisen dialogin kautta. WTO on esillä myös EU-Kiina -huippukokouksessa 9.4. Positiivisena pilkahduksena on sähköisen kaupan useanväliset neuvottelut, joiden aloittamiseen on sitoutunut tällä hetkellä 76 jäsentä, kattaen 90 % maailmankaupasta. Mukana ovat kaikki merkittävimmät toimijat. Kanadan johdolla 15 jäsentä yrittää löytää niin ikään ratkaisuja WTO:n uudistamiseksi.

Komission työ sai tuen kaikilta puheenvuoron käyttäneiltä jäsenmailta. Riitojenratkaisun valituselimen pattitilanteen ratkaisu on edelleen prioriteetti. Jos kaikki WTO-jäsenet eivät sitoudu, niin joudutaan miettimään B-suunnitelmaa – sen aika ei kuitenkaan ole vielä. Riitojenratkaisun lisäksi WTO-sääntöjen uudistaminen on keskeistä, erityisesti kolmikantayhteistyössä. Kiinan täytyy niin ikään olla mukana WTO:n uudistuksessa. Dialogin jatkaminen sekä Yhdysvaltojen että Kiinan kanssa on keskeistä.

Puheenvuoroissa korostettiin EU:n yhtenäisyyden tärkeyttä, ratkaisun löytämistä kehitysmaiden erityis- ja erilliskohtelua koskeviin kysymyksiin, painotettiin sähköisen kaupan työssä eteenpäin pääsemistä ja erityisesti Afrikan maiden mukaan saamista. Lisäksi toivottiin kalastustukineuvotteluissa etenemistä enne seuraavaa WTO-ministerikokousta, joka pidetään Astanassa kesällä 2020.

Vastauspuheenvuorossaan **Malmström** korosti, ettei valituselimen kriisin ratkaisuun ole löydettävissä nopeaa ratkaisua. Vaikka Yhdysvallat ei ole toistaiseksi sitoutunut uudistukseen, se käyttää edelleen aktiivisesti riitojenratkaisujärjestelmää, mikä on hyvä merkki. EU yrittää toimia aktiivisena sillanrakentajana. Kehitysmaiden erityis- ja erilliskohteluun olisi löydettävä ratkaisu ja kehitysmaita saatava muutenkin aktiivisemmin mukaan uudistusprosessiin. Kalastustukineuvottelut etenevät – toivottavasti hyvää kehitystä saavutetaan vuoden loppuun mennessä. Sähköisen kaupan työssä eteneminen on positiivista. Kolmikantayhteistyö jatkuu rakentavassa hengessä. Viimeinen ministeritason tapaaminen oli tammikuussa. Uutta kokouspäivää ei ole vielä sovittu – todennäköisesti keväällä.

WTO:n pääjohtaja Azevedo osallistui kokouspäivää edeltävälle illalliselle ja antoi arvionsa WTO:n tilanteesta. Hän kiitti EU:ta aktiivisesta toiminnasta. Davosissa tehty päätös sähköisen kaupan neuvotteluista oli merkittävä, ja niissä olisi tärkeä saada tuloksia seuraavaan ministerikokoukseen mennessä. Riitojenratkaisun valituselimen tilanne on edelleen äärimmäisen vakava. WTO-reformin osalta momentum on olemassa, mutta asia on monimutkainen.

2. EU–Yhdysvallat kauppasuhteet

Kauppakomissaari Malmström totesi, että tilanteessa, jossa Yhdysvallat uhkaa EU:ta ja muita kauppakumppaneita erilaisilla yksipuolisilla kauppatoimilla, EU:n tulee pysyä rauhallisena, tiukkana ja johdonmukaisena. Viime heinäkuussa komission puheenjohtaja Junckerin ja presidentti Trumpin välillä saavutetun yhteisymmärryksen avulla oli mahdollista rauhoittaa tilanne kiristyneessä kauppapoliittisessa ilmapiirissä, joka oli seurausta Yhdysvaltojen yksipuolisista toimista teräs- ja alumiinitulleissa. Heinäkuun 2018 tapaamisen jälkeen EU on tehnyt sen, minkä lupasikin. On tärkeää, että EU tekee Yhdysvaltojen kanssa yhteistyötä globaaleissa haasteissa, kuten Kiina. Ns. autotutkintaa koskeva raportti on toimitettu presidentti Trumpille, mutta sen sisältöä ei ole julkistettu. Jos Yhdysvallat päättää asettaa EU:lle uusia tulleja tai kiintiöitä, EU:n on reagoitava välittömästi ja suhteutettuna Yhdysvaltojen toimiin.

Komissio julkisti 18.1.2019 kaksi mandaattiehdotusta, joista ensimmäinen koskee rajoitettua kauppasopimusta teollisuustuotteiden tulleissa. Toinen koskee vaatimustenmukaisuuden arviointia vapaaehtoissa sääntely-yhteistyössä. Tavoitteena on hyväksyä ne muodollisesti maaliskuussa, mahdollisesti Euroopan parlamentin päätöslauselman täysistuntohyväksymisen jälkeen. EU:n on viestitettävä selkeästi suurelle yleisölle, että EU neuvottelee heinäkuun julkilausuman pohjalta ja ettei kyse ole TTIP-neuvotteluista. Kyse on teollisuustuotteita koskevista neuvotteluista. Paluu TTIP-neuvotteluihin ei ole mahdollista lähitulevaisuudessa, neuvottelut on syväjäädytetty.

Komission laatiman suppean vaikutusarvion mukaan EU:n vienti Yhdysvaltoihin kasvaisi 8 prosenttia ja Yhdysvaltojen vienti 9 prosenttia vuoteen 2033 mennessä. Tariffihuippujen (esim. vaatteet, nahkatuotteet, jalkineet) eliminointi olisi merkittävä hyöty. Varsinainen vaikutusarviointi (*Sustainable*

Impact Assesment, SIA) on tarkoitus tehdä rinnakkain neuvottelujen kanssa. Komissiolla ei ole aikomusta ryhtyä neuvotteluihin, jotka olisivat epätasapainoiset. Neuvotteluissa tullaan noudattamaan maksimaalista transparenssia.

Komissaarin alustuksen jälkeen kaikki jäsenmaat (puheenjohtajamaa Romaniaa lukuun ottamatta) käyttivät puheenvuoron. Valtaosa jäsenmaista piti tärkeänä, että neuvottelumandaatit hyväksyttäisiin pikaisesti. Näin lähetettäisiin voimakas signaali, että EU on valmis neuvotteluihin. Myös taloustilanteen todettiin edellyttävän nopeita päätöksiä. Osa jäsenmaista tuki puheenvuoroissaan ajatusta Euroopan parlamentin päätöslauselman odottamisesta ennen päätöksentekoa neuvostossa, vaikka tähän ei olekaan juridista velvoitetta. Suurin osa jäsenmaista ei suoraan ottanut kantaa, tulisiko EP:n päätöstä odottaa.

Kaikki olivat yhtä mieltä siitä, ettei TTIP-neuvotteluja olla aloittamassa uudelleen. Mutta näkemykset siitä, miten suhde TTIP-neuvotteluihin tulisi kirjata mandaatteihin, jos ollenkaan, vaihteli. Useissa puheenvuoroissa korostettiin vuoropuhelun tärkeyttä ja sitä, että suurelle yleisölle kerrotaan, mistä näissä neuvotteluissa on kyse.

Useissa puheenvuoroissa korostettiin myös WTO-mukaisuuden tärkeyttä. Valtaosa jäsenmaista piti kalastustuotteiden sisällyttämistä neuvotteluihin välttämättömänä, jotta WTO-mukaisuus saavutetaan. Osa jäsenmaista yhtyi näkemykseen, että herkkyydet voitaisiin hoitaa siirtymäajoilla. Muistutettiin myös siitä, että teräs- ja alumiinitullit on poistettava ennen kuin neuvottelut päätetään.

Suomi piti tärkeänä, että mandaatit hyväksytään mahdollisimman nopeasti. Tällä tavalla osoitamme, että olemme valmiit neuvottelemaan. Vastaavasti mikäli Yhdysvallat päättäisi asettaa EU:lle uusia rajoituksia, EU:n on oltava valmis vastaamaan. EU:n yhtenäisyys on keskeistä.

Komissaari Malmström totesi vastauksessaan, että kauppapoliittiset suhteet Yhdysvaltoihin ovat vaikeat, mutta on useita alueita, joissa tehdään hyvää yhteistyötä. Mandaattiehdotukset sisältävät selkeitä ehtoja (teräs- ja alumiinitullit tulee poistaa ennen neuvottelujen päättämistä, neuvottelut keskeytetään tarvittaessa). Maatalous ei ole osa neuvotteluja. Mitä nopeammin EU hyväksyy mandaatit, sen parempi, jotta voimme osoittaa olevamme valmiita neuvotteluihin. Kalastustuotteiden sisällyttäminen neuvottelukatteeseen on välttämätöntä WTO-mukaisuuden takia. Tarvittaessa voidaan käyttää siirtymäaikoja. Neuvotteluissa tullaan noudattamaan täyttä transparenssia. EU:lla ei ole mitään aikomusta palata TTIP-neuvotteluihin. Mandaatit tulisi hyväksyä mahdollisimman pian Euroopan parlamentin päätöslauselmakäsittelyn jälkeen. Keskusteluja jatketaan teknisellä tasolla sillä välin.

Lounas (vain ministerit/delegaatioiden johtajat): katsaus käynnissä oleviin kauppasopimusneuvotteluihin

Komissaari Malmström antoi lyhyen tilannekatsauksen vapaakauppasopimusneuvotteluihin. Hyvinä uutisina hän mainitsi Japanin kanssa solmitun vapaakauppasopimuksen voimaantulon ja Euroopan parlamentin Singapore-sopimukselle antaman vahvan tuen. Sen jälkeen hän kävi lyhyesti läpi tilanteen neuvotteluissa Meksikon, Mercosurin, Australian, Uuden-Seelannin, Indonesian ja Chilen kanssa sekä investointineuvotteluissa Kiinan kanssa. Muutamat jäsenmaat kommentoivat Mercosur-neuvottelujen merkitystä.

Lisäksi komissaari Malmström kertoi kehitysmaille suunnatun EBA-tullietuusohjelman mahdollisesta keskeyttämisestä Kambodzhan osalta.

Suomen edustajat

Osp. Similä/UM, yp. Akola/UM, ln. Selin/EUE, ln. Kuosmanen/UM

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	kauppapolitiikka, Transatlanttiset suhteet, WTO, Yhdysvallat, vapaakauppasopimusneuvottelut
Hoitaa	**UM**
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PE, PLM, SM, STM, TEM, TULLI, VM, VNK, YM